

Kontaktperson
Samhällsbyggnadsavdelningen
Therese Olin
010-224 16 50
Therese.olin@lansstyrelsen.se

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
Straffrättsenheten
Ju.remissvar@regeringskansliet.se
Ju.L5@regeringskansliet.se

Remissvar över betänkandet SOU 2018:69 – "Ökat skydd mot hedersrelaterad brottslighet"

Ju2018/04195/L5

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Skåne län ser positivt på utredningens förslag i syfte att nå ett ökat skydd mot hedersrelaterat våld och förtryck. Länsstyrelsen Skåne vill särskilt lyfta att:

- Länsstyrelsen tillstyrker förslagen och anser att åtgärderna är angelägna, men vill framföra att det är problematiskt att i författningstext genom begreppet "heder" ge ett indirekt accepterande av att det ens skulle kunna handla om "heder" utan den enda godtagbara termen i författningstext är "föreställning om heder".
- För att möjliggöra en bra tillämpning av det föreslagna lagrummet, en särskild straffskärpningsgrund för brott med hedersmotiv, bedömer länsstyrelsen att det finns skäl att ytterligare analysera vilken effekt och förändringskraft lagförslaget kommer att få i syfte att skydda de utsatta barnen.
- Vi vill särskilt betona betydelsen av att utredningen har utformat förslagen med beaktande av barnkonventionen. I den fortsatta processen är det viktigt att säkerställa konformitet med den kommande barnrättslagen.

4.6.1 En särskild straffskärpningsgrund för brott med hedersmotiv bör införas

Länsstyrelsen Skåne bedömer att det behövs ytterligare överväganden för att förtydliga lagförslagets betydelse och för att möjliggöra en bra tillämpning av det föreslagna tillägget i lagrummet, detta då ett skärpt straff kan få negativa konsekvenser för barnen som utsätts för hedersrelaterade brott. Att vända sig till myndigheter, i synnerhet vid polisanmälan som resulterar i lagföring av brott kan få förödande konsekvenser för barnen. Att då föreslå att en särskild straffskärpningsgrund för hedersmotiv bör införas kräver ett mer tydligt resonemang kring vilken effekt och förändringskraft, i syfte att skydda barnen, som förslaget avser att resultera i. Länsstyrelsen Skåne ser positivt på signalvärdet i sig om att tydliggöra den särskilt stora utsatthet som det innebär och samtidigt ge en signal till samhället om att brott med hedersmotiv aldrig kan accepteras. Vi ser vidare positivt på att utredningen möter upp internationella åtaganden och att införa straffskärpningsgrund är ett sätt att göra det. Samtidigt går det redan idag, med befintligt lagrum, att straffskärpa de motiv som ligger bakom i hedersrelaterade brott, vilket gör att det är viktigt att föra ett vidare resonemang kring att lagförslaget kan påverka barnets rättigheter på andra områden.

4.6.2 Utformningen av den nya särskilda straffskärpningsgrunden

Det är viktigt att använda begreppet "föreställning om heder" i författningstexten. Genom att använda begreppet "heder" finns det en risk att man skänker legitimitet till föreställningar som är vanliga i delar av världen. Endast uttalanden i lagmotiv om motsatsen förändrar inte detta utan en korrekt terminologi i författningstext är viktigt. Varje gång det talas om heder och hedersbrott så slås det fast att man kriminaliserar någons heder, och det är det inte fråga om, utan man kriminaliserar endast "föreställning om heder". Det kan även befaras att ett felaktigt begrepp i författningstext lätt kan komma att missuppfattas och användas i syfte som bevis på att man "diskriminerar" någons "heder" och föreställningar som över huvud taget skulle kunna vara legitima.

5.4.3 Barnåktenskap bör kriminaliseras

Länsstyrelsen Skåne tillstyrker utredningens förslag om att barnåktenskap bör kriminaliseras. Att det kan finnas en viss överlappning mellan barnåktenskapsbrott och åktenskaps tvång och vilseledande till tvångsåktenskapsresa utgör inte hinder mot en ny brottsrubricering, utan det ger samhället fler angelägna verktyg för att komma till rätta med allvarliga problem.

6.5.4 Närmare om utformningen m.m av utreseförbudet – Ett utreseförbud som avser barn bör införas i LVU

Länsstyrelsen Skåne ser positivt på förslaget om att införa en lagparagraf i LVU-lagstiftningen för utreseförbud. Att komplettera gällande LVU-lagstiftning med lagparagraf om utreseförbud för barn under 18 år är ett reellt verktyg för socialnämnden att använda i skyddande syfte där det finns en uppenbar risk att barnet gifts bort alternativt riskerar att könsstympas i samband med utlandsresa. Att följa upp beslut om utreseförbud var sjätte månad enligt gällande LVU-lagstiftning är en förutsättning för att socialtjänsten ska utföra ett rättssäkert arbete. Länsstyrelsen Skåne befarar dock att förslaget om införande av utreseförbud kommer att slå olika för olika kommuner i landet beroende på resurser, omfattning, erfarenhet och kunskap inom området. Utredningen presenterar dessutom ett förslag om att det kan beslutas om utreseförbud då det finns *risk* för att barnet förs utomlands i syfte att ingå äktenskap eller könsstympas, vilket är en lägre grad i förhållande till gällande LVU-lagstiftning som påtalar att det behöver föreligga en *påtaglig risk*. För att använda lagrummet likartat och rättssäkert är det viktigt att det finns lättillgängligt och gediget stöd för kommunerna.

För att ett utreseförbud ska bli ett långsiktigt och varaktigt skydd för barnet är det viktigt att arbeta med helheten, i det här fallet familjen. Att endast motverka ett potentiellt riskscenario med ett utreseförbud förändrar inte ursprungsproblematiken. I sammanhanget är det därför viktigt att socialtjänsten ges kunskap, stöd och resurser för att arbeta med barnet och familjen utifrån de riskfaktorer som föranleder beslut om utreseförbud. Lika viktigt som det är att tydliggöra kriterier för risker som föranleder beslut om utreseförbud, lika viktigt är det att tydliggöra riktlinjer för när risker upphör.

Det är ofrånkomligt att ett utreseförbud innebär en oerhörd begränsning av ett barns fri- och rättigheter, vilket gör det extra angeläget att det blir ett tillägg lagstiftning som tillämpas med största försiktighet. Givet är att detta alltid grundar sig på beslut om barnets bästa och där barnets röst har kommit till tals. Ur ett rättighetsperspektiv bör ett beslut om utreseförbud alltid föregås av en formell prövning av barnets bästa så att andra rättigheter som kan vara aktuella identifieras och en eventuell påverkan av dessa redovisas. Detta för att tillgodose och respektera barnets rättigheter fullt ut.

7.5.7 Överväganden

Länsstyrelsen Skåne välkomnar utredningens bedömning om att det finns behov av en övergripande permanent resurs- eller kompetensfunktion. Vi anser att arbetet

kring hedersrelaterat våld och förtryck är ett viktigt arbete som kräver ett långsiktigt och välgrundat strategiskt arbete med givna förutsättningar. Det är många aktörer i samhället som möter målgruppen och inom området finns en fortsatt hög efterfrågan på ökad kunskap och kompetenshöjning från yrkesverksamma. Det främjande arbete som det nationella kompetensteamet idag bedriver är viktigt för att sprida kunskap. Inte minst genom deras rådgivande funktion då de på detta sätt kan stötta enskilda aktörer/handläggare och bidra till bra bedömningar för de utsatta i enskilda ärenden, vilket i sin tur bidrar till ökad rättssäkerhet. Även länsstyrelserna spelar en viktig roll genom deras centrala roll i genomförandet av det nationella arbetet på regional nivå. Vidare är det viktigt att en sådan resurs- eller kompetensfunktion är väl samordnad med övrigt nationellt stöd gällande hedersrelaterat våld samt hela området mäns våld mot kvinnor. Detta är en förutsättning för att det nationella stödet ska få ett bra genomslag på regional och lokal nivå.

Detta yttrande har beslutats av länsöverdirektör Ola Melin, efter föredragning av Therese Olin, utvecklingsstrateg, social hållbarhet. I den slutliga handläggningen har även enhetschef Ulrika Jerre samt länsassessor Peter Wencel deltagit.

Ola Melin
Länsöverdirektör

Therese Olin
Utvecklingsstrateg, Social hållbarhet

Detta beslut har bekräftats digitalt och har därför ingen namnunderskrift.